

ALABALIK ADLANDIRMA KOMİSYONU (I) RAPORU

SUNAN : DR. BUKET YAZICIÖĞLU ALTINTAS

KOMİSYON ÜYELERİ

KOMİSYON BAŞKANI: PROF. DR. DEVRİM MEMİS

ÜYE: DOÇ. DR. TÜRKER BODUR

ÜYE: SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ İSHAK GENÇBAY

RAPORTÖR: DR. BUKET YAZICIÖĞLU ALTINTAS

KOMİSYONUN AMACI

- Ülkemizde Karadeniz’de ve barajlarda ağ kafeslerde yetiştirilen *Oncorhyncus mykss* türü alabalığın ve yetiştiriciliği yapılan ve/veya yapılması planlanan diğer Salmonidae ailesine ait türlerin bilimsel ve pazarlama alanlarında isimlendirilmesi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bu nedenle Gökkuşuğı alabalıklarının özellikle porsiyon üstü üretimlerinde üretim şekline (deniz ve iç sular) bağılı olarak ulusal ve uluslararası pazarlamada, bilimsel statüsünü etkilemeyecek ancak satış noktalarında yapılan etiketlendirmelerde halkın tüketimini cezbedecek ve kafa karışıklığını ortadan kaldıracak adlandırmaların yapılması amaçlanmıştır.

TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT ALABALIK ÜRETİMİ

- 60'lar/70'ler → Türkiye'de ilk alabalık yetiştiriciliği başlangıcı
- 90'lar → Atlantik somonu (*Salmo salar*) denemesi

Son yıllarda denize adapte edilen ve porsiyon üstü büyütülen gökkuşuğu alabalığının gerek et kalitesi gerekse dış görünüşündeki deri renginde tuzlu suya adaptasyondan dolayı balıkta oluşan morfolojik değişiklikler nedeni ile özellikle dış pazarda daha fazla talep edilmeye başlamıştır. Bununla birlikte üreticiler göllerde ve baraj göllerindeki kafeslerde de büyük alabalık üretimine başlamış et rengini değiştiren renk formülasyonları ile balığın et kalitesini arttıran başarılı üretimler yapmaya başlamışlardır.

- 90'lar → Marmara, Ege ve Karadeniz'de farklı tuzluluk oranlarında denizde alabalık ve salmon tez çalışmaları

Bu çalışmalar farklı tuzluluğa ve farklı yapıdaki denizlere sahip ülkemizde Gökkuşuğu alabalığının farklı bölgelerde de üretiminin yapılabileceğini göstermiştir. Zaten Amerika Kıtası orijinli Gökkuşuğu alabalıklarının günümüzde tüm dünyada yaygın olarak üretilmesi, bu balıkların hem tatlı suda hem de denizde sorunsuz üretilebildiği anlamına gelmektedir.

TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT ALABALIK ÜRETİMİ

Bunun yanı sıra alternatif Salmonidae familyası türleri olarak;

- *Salmo trutta labrax*,
- *Salmo trutta abanticus*,
- *Salmo trutta fario*

gibi türlerinde deneysel alt yapıları tamamlanmış ve ticari olarak da üretimlerine başlanmıştır.

Ülkemizde iç sularda bu türler içerisinde *Salmo trutta labrax* (syn. *Salmo labrax*) üretimi daha fazla ve yaygın olarak yapılmaktadır.

TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT ALABALIK ÜRETİMİ

Tablo 1.'de son 5 yılda Gökkuşığı alabalığının deniz ve iç sulardaki üretim miktarları verilmiştir. Bu tablodan da anlaşılacağı gibi 2014 yılı sonrasında üretim miktarları arasına Karadeniz alabalığı olarak isimlendirdiğimiz *Salmo trutta* (*Salmo trutta labrax*) balıkları yer almaya başlamıştır.

Tablo 1. Ülkemizde yetiştiricilik üretiminin türlere göre dağılımı (ton/yıl) (BSGM, 2022; TÜİK, 2022)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
İç su									
G. Alabalığı (<i>O.mykiss</i>)	122.873	107.533	100.411	99.712	101.761	103.192	113.678	126.101	134.174
Alabalık (<i>S.trutta</i>)	-	450	755	1.585	1.944	1.695	2.375	1.804	1.558
Deniz									
G. Alabalığı (<i>O.mykiss</i>)	5.860	4.812	6.187	4.643	4.972	9.235	9.411	18.182	31.509
Alabalık (<i>S.trutta</i>)	-	798	685	1.073	980	375	281	507	45
Toplam	128.733	113.593	108.038	107.013	109.657	114.497	125.745	146.594	167.286

TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT ALABALIK ÜRETİMİ

- Tüm bu bilgiler ışığında günümüz alabalık üretim çeşitliliğinde Salmonidae familyasına ait ekonomik değeri çok yüksek olan söz konusu türlerle ilgili satış noktalarında isim kargaşası yaşanmaktadır. Bu çalışma ile önce mevcut durum tespiti yapılarak denizde ve iç sularda (barajlar, dereler vs) farklı boylarda üretilen alabalıkların isimlendirilmesinde dünya örneklerine de bakılarak akademisyenler, üreticiler, kamu görevlileri ile birlikte bu balıkların marka değerine ulaşması için görüşmeler yapılmaktadır.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

- Bilimsel adı *Oncorhynchus mykiss* olan ve dünya genelinde **Gökkuşığı alabalığı** olarak bilinen türün farklı yetiştiricilik ortamlarında (iç sularda havuz ve kafes, denizlerde kafes) üretimi yapılmaktadır. Her ne kadar ülkemizde, FAO ve AB resmi kayıtlarında (Kanada ve Amerika hariç) **deniz kafeslerinde yetiştiriciliği dahil gökkuşığı alabalığı** (rainbow trout) olarak kayıt edilse de ülkelerin pazarlama stratejileri gereği farklı isimlendirmeler yapıldığı görülmektedir.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN TÜRKİYE PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Ülkemizde çoğunlukla Karadeniz Bölgesi'nde deniz kafeslerinde ve iç sularda baraj göllerinde yetiştirilen, astaksantin ilaveli yemlerle et rengi turuncu skalasına uygun hale getirilerek 3 kg üstü hasat edilen *O. mykiss* türü çoğunlukla;

- Yerli Somon,
- Karadeniz Somonu veya
- Somon ve en son olarak da **Türk Somonu** olarak pazarlanmaktadır.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Anavatanı Kuzey Amerika ve Kanada'da *O. mykiss* türünün tatlı su formları gökkuşağı alabalığı olarak adlandırılırken, okyanusa göç eden formlarına

- Steelhead trout (Çelikbaş alabalık),
- Coastal rainbow trout (Kıyı Gökkuşağı Alabalığı),
- Silver trout (Gümüş Alabalığı),
- Salmon trout (Somon Alabalığı) gibi isimlerle adlandırılmaktadır.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

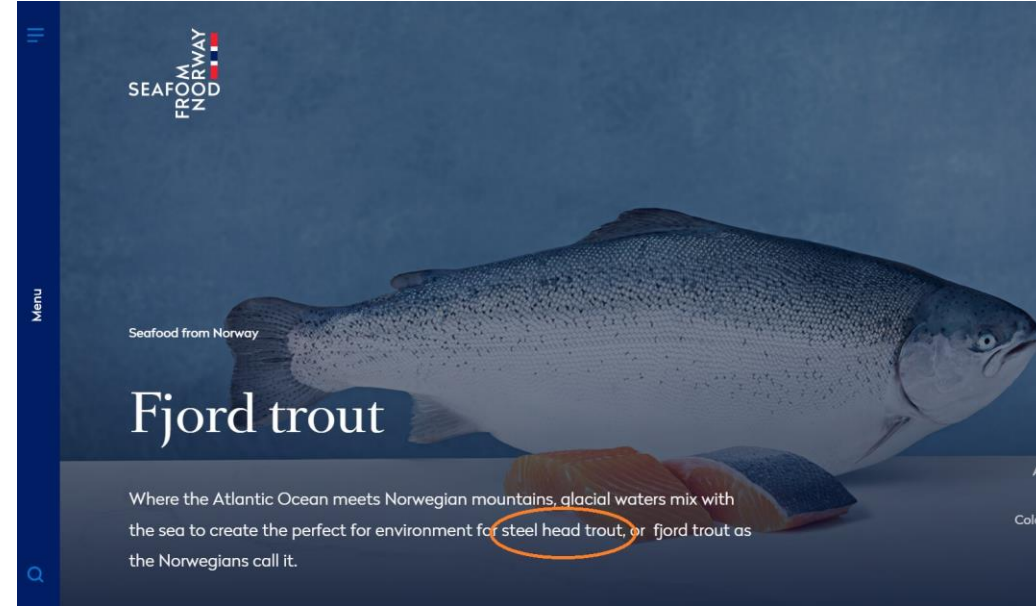
Denizde yetiştirilen Gökkuşığı alabalığı pazarında önemli bir rakibimiz olan Norveç, denizde ürettiği Gökkuşığı Alabalığını Amerika ve Kanada'da

- “Norwegian Steelhead Trout” (Norveç Çelikbaş Alabalığı) ismi ile

pazarlarken;

Dünyanın geri kalan ülkelerinde (Japonya, Brezilya, İspanya, Almanya, Türkiye vd)

- “Fjord Trout” olarak pazarlamaktadır.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Norveç Balıkçılık Genel Müdürlüğü kayıtlarında da bu tür Gökkuşağı Alabalığı olarak adlandırılmıştır.

68.0

NOK billion in first-hand value of salmon in 2019

	Fish for food (tonnes)	Share	Change in per cent	First-hand value (NOK million)	Change in per cent
			2018 - 2019		2018 - 2019
2019					
Total	1 452 928	100.0	7.2	71 735	5.7
Salmon	1 364 044	93.9	6.4	67 990	5.4
Rainbow trout	83 489	5.7	22.2	3 477	13.8
Char	519	0.0	80.2	31	52.0
Cod	:	:	:	:	:
Hallibut	1 525	0.1	-17.2	155	-14.9
Shellfish	2 164	0.1	25.7	29	-24.0
Other fish species	:	:	:	:	:
Aquaculture.					

Explanation of symbols

Download as CSV-file

Download table in Excel

Directorate of Fisheries Fisheries Aquaculture Coastal management Fishing in Norway

English / Aquaculture / Statistics

Statistics for aquaculture

- > Booklets
  - Atlantic salmon and rainbow trout
  - > Cleanerfish (Lumpfish and Wrasse)
  - > Other fish species
- > Molluscs, crustaceans and echinoderms
- > Algae
- > Total

Share Print

Yine Norveç İstatistik Kurumunda deniz kafeslerinde yetiştirilen *O. mykiss* türü rainbow trout (Gökkuşağı alabalığı) olarak kayıtlanmıştır.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

HOME COMPANY FACILITIES PRODUCTS CSR - SHARE VALUE GALLERY NEWS CONTACT

SALMON TROUT

HOME → PRODUCTS → SALMON TROUT

Şili'de ve diğer bazı ülkelerde deniz ortamında yetiştirilen gökkuşağı alabalığı "Salmon Trout" olarak adlandırılmaktadır.

← Back to Products →

DESCRIPTION

Hg

SPECIFICATIONS

Rainbow Trout, head off, gutted

SIZES

0-2, 2-4, 4-6, 6-9, 9 lbs. Up

PACKING FORM

25 kgs Master carton

QUALITIES

Premium, Grade 1, Standard, Industrial

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Avustralya'da ise deniz kafeslerinde yetiştirildiğinde Okyanus alabalığı (Ocean trout) olarak pazarlanmaktadır ancak "Salmon Trout" olarak da bilinmektedir.

sydneyfishmarket.com.au/Home/Seafood/Species-Information/List/rainbow-trout-ocean-trout

Rainbow Trout ('Ocean Trout')

Oncorhynchus mykiss

Species

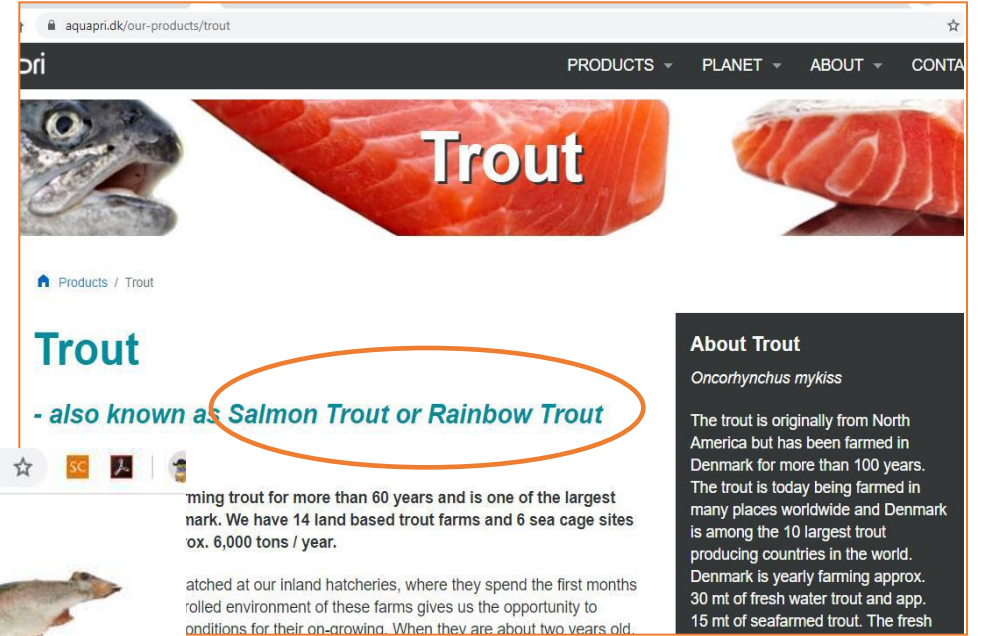
Salmon, Trout & Charr

Description

A sea-going native of streams, rivers and lakes draining into the Pacific Ocean around North America and Siberia, it was introduced to Australia in the 1890s and is available wild and farmed; it is the main trout farmed in Australia. Self-sustaining populations are found in NSW, Victoria, Tasmania, the Adelaide Hills and a few streams in southwestern WA.

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Avrupa ülkelerini inceleyecek olursak; Danimarka'da pazarlama ismi olarak "Salmon Trout" kullanılmaktadır.

Trout

- also known as **Salmon Trout or Rainbow Trout**

About Trout
Oncorhynchus mykiss

The trout is originally from North America but has been farmed in Denmark for more than 100 years. The trout is today being farmed in many places worldwide and Denmark is among the 10 largest trout producing countries in the world. Denmark is yearly farming approx. 30 mt of fresh water trout and approx. 15 mt of sea-farmed trout. The fresh

hanos.nl/en/Assortment/Fish/Whole-fish/Whole-round-fish/c/001002001001?q=%3A relevance

IKB

Makreel heel dv 23kg 400/600 plaat

IKB

Cod small complete

IKB

Dutch salmon trout smaller 2-4kg

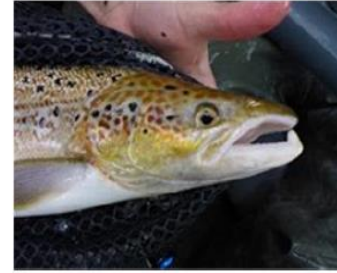
T smaller

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Finlandiya ve İsveç'te de denizde yetiştirilen büyük alabalık "Salmon Trout" olarak adlandırılmaktadır.

Case Study: Salmonids

Coordinators: Laurent Le Grel (Fish-Pass) and Jarno Virtanen (Luke)

©Fish-Pass

The market for salmonids is marked by a wide range of species and products. Species include commonly called salmon such as Atlantic salmon (*Salmo salar*) or Pacific salmon (*Oncorhynchus keta*), trouts such as rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss*) or Fario trout (*Salmo trutta*) and other salmonids such as Arctic char (*Salvelinus alpinus*). Salmonids can be marketed as whole fresh (portion size fish - up to 350 g - or bigger sizes), sliced fresh or processed (mainly smoked)...

Most of the salmonids that are sold on the EU market come from aquaculture, especially Atlantic salmon and rainbow trout, which are the main farmed fish species in Northern Europe. The supply and demand of farmed salmon have been steadily growing in the EU. However, most of the salmon is imported to EU from Norway, while the aquaculture sector within the EU is facing many challenges to remain profitable and match the growing demand. EU production systems need to adapt to strict environmental regulations and increasing competition from countries with lower production costs and environmental conditions. Therefore, it is highly important to find new innovative solutions to enable environmentally and economically sustainable production growth in the EU aquaculture sector.

The analysis will focus on rainbow trout. Large rainbow trout (known in business language as salmon trout) is one of the major fish species in aquaculture, fish processing and trade in Finland and Sweden. Salmon trout together with farmed Atlantic salmon are the most important farmed fish species in the Nordic fish market. Furthermore the case study will analyse rainbow trout production and value chains in important countries in Central and South Europe like Italy, France, Denmark, Poland and Germany.

The project will also address Icelandic farmed Arctic char. This species is well adapted to cold environment and has therefore been assumed to be a good choice for fish farming in Iceland but faces competition with salmon and trout

- Luonnonvarakeskus (Finland)
- Haskoli Islands (Iceland)
- Ifremer (France)
- National Marine Fisheries Research Institute (Poland)
- Von Thuenen-Institut (Germany)

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

İngiltere menşeli Cambridge İngilizce Sözlüğünde “Salmon Trout” tanımlaması; “*a large trout that has pink flesh and looks like a salmon*” somona benzeyen ve pembe et rengi olan büyük bir alabalık şeklinde açıklanabilir.

İngilizcede **salmon trout**'in anlamı

salmon trout

noun [C]

UK /,sæm.ən 'traʊt/ US /,sæm.ən 'traʊt/

a large trout that has pink flesh and looks like a salmon

AlexRaths/iStock/Getty Images
Plus/Getty Images

GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI'NIN DÜNYA PAZARINDA İSİMLENDİRİLMESİ

Bilimsel araştırma makalelerin yayınlandığı dergilerin listelendiği diğer önemli bir indeks olan Web of Science (WOS)'ta “Steelhead Salmon” isimlendirmesi sadece 7 makalede kullanılmıştır. Steelhead trout ifadesi ise 784 araştırma makalesinde kullanılmıştır. Salmon trout adlandırması ise 120 bilimsel makalede geçmektedir.

The image displays three side-by-side screenshots of the Web of Science search interface. Each screenshot shows the search results for a specific term. The first screenshot shows 784 results for 'Steelhead trout'. The second screenshot shows 7 results for 'Steelhead Salmon'. The third screenshot shows 120 results for 'Salmon trout'. Each screenshot includes a 'Search' bar, the number of results, the source (Web of Science Core Collection), the search query, and a 'Create an alert' button.

Search Term	Results
Steelhead trout	784
Steelhead Salmon	7
Salmon trout	120

KOMİSYON ÖNERİSİ

Bilimsel adı	KOMİSYONUMUZUN İSİM ÖNERİLERİ		
		Etiket Adı	Resmi Adı
<i>O. mykiss</i> (İçsu)*	İÇ PAZAR	Göl Alası veya Büyük Ala	Büyük Gökkuşığı Alabalığı (İçsu)
	DIŞ PAZAR	Turkish Large Trout	Large Rainbow Trout (Inland)
<i>O. mykiss</i> (Deniz)	İÇ PAZAR	Deniz Alası	Büyük Gökkuşığı Alabalığı (Deniz)
	DIŞ PAZAR	Turkish Salmon Trout**	Large Rainbow Trout (Sea)
<i>S. labrax</i> (İçsu)	İÇ PAZAR	Karadeniz Alası	Karadeniz Alabalığı
	DIŞ PAZAR	Turkish Black Sea Trout	Black Sea Trout
<i>S. labrax</i> (Deniz)	İÇ PAZAR	Karadeniz Somonu	Karadeniz Somonu
	DIŞ PAZAR	Turkish Black Sea Salmon	Black Sea Salmon
<i>S. salar</i> (Deniz)***	İÇ PAZAR	Türk Somonu	Atlantik Somonu
	DIŞ PAZAR	Turkish Salmon	Atlantic Salmon

* Renklendirilmiş porsiyon üstü boylarda

**Amerika ve Kanada Pazarında kullanılacak isim “Turkish Steelhead Trout”

*** Yetiştiricilik çalışmalarına yeniden başlandığı için listeye eklenmiştir.

DENİZ ALAŞI
Turkish Salmon Trout
Turkish Steelhead Trout
(ABD ve Kanada için)

(Oncorhynchus mykiss)

GÖL ALAŞI veya BÜYÜK ALA
Turkish Large Trout

(Oncorhynchus mykiss)

GÖKKUŞAĞI ABALIGI
Turkish Rainbow Trout

(Oncorhynchus mykiss)

Saygılarımızla,
21.05.2020